

Nhật tụng kālāma – Kinh tụng trích điểm

Kinh Paññavimuttasutta

12/01/2025

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi chép.

Hôm nay chúng ta học cùng một lúc 2 kinh: ôn lại kinh Thân chúng, học luôn kinh Tuệ giải thoát, Câu phần giải thoát, học luôn các bậc thánh còn lại luôn.

Chúng ta biết rằng: Hành trang sanh tử, Nền tảng tâm thức, Căn cơ thiện ác của mình nó có nhiều cách để nói.

Cách 1: Tất cả chúng sinh trong đời này từ chúng sinh bé mọn thấp kém nhất cho đến chúng sinh cảnh giới cao nhất thì nói cho cùng, nhất là nhất bây giờ thôi, chứ nói cho cùng cảnh giới nào từng chúng sanh cũng từng đi qua. Con giun bây giờ từng là Ác ma thiên tử, Đại phạm thiên Phi tướng phi phi tướng, Chuyển luân vương, địa ngục sâu nhất, có những địa ngục tuổi thọ một ngày một đêm bằng tuổi thọ cõi Dục thiên cao nhất. Chúng ta cũng qua rồi. Chỉ có thánh nhân là mình chưa có qua thôi. Trong cảnh giới phàm phu chưa có cái gì mình chưa qua hết.

Gom gọn chúng sinh có 6 Khuynh hướng tâm lý:

- **Dục tính (Rāgacarita):** Nặng về cái thích. Thích này thích kia. Gặp khổ, gặp sướng gì thì tham cũng nổi bật. Thí dụ đói quá thì người ta sân nhưng người tham thì lúc đó bòn mót, quơ quào, nặng về tham, thu gom, sở hữu.
- **Nộ tính (Dosacarita):** Nặng bất mãn. Đắng cay ngọt bùi gì không biết nhưng khuynh hướng đầu tiên là bất mãn trước. Dọn cơm lên, đãi tiệc, hoa tươi, bạn bè thân hữu gặp mặt,... cỡ nào cũng bất mãn hết. Ảnh nóng tính đến mức tất cả người quen đều biết.
- **Độn tính (Mohacarita):** ù lì, chậm chạp, nhớ dờ, hiểu chậm, đầu óc thiên cận, nông cạn, sống đầu biết đó, không nghĩ được gì qua khỏi bóng của mình.
- **Đăng tính (Vitakkacarita):** Đăng = đăng trí, lãng đảng, buông cái này bắt cái kia, không tập trung. Trong bất thiện buông này bắt kia, tu hành cũng buông này bắt kia, không có lập trường, chủ kiến. Người ta lãng xãng để tìm cái thích hợp, anh này lãng xãng tìm cái anh thích.
- **Mộ tính (Saddhacarita):** Nặng về niềm tin. Tốt xấu chưa biết, có trí nhiều thì còn đỡ, thường thì cuồng tín, mê tín, nặng về niềm tin, bậy cỡ nào cũng tin được, cùng lúc chục đối tượng thì lựa đối tượng nào vừa ý nhất tin.
- **Ngộ tính (Bodhi/nāṇa/Buddhacarita):** Luôn luôn sống trong tinh thần phản biện, biết nghi ngờ con đường dưới chân, hiểu nhanh, hiểu sâu, hiểu rộng, không chìm sâu trong môi trường sống. Sướng, khổ cách mấy cái đầu luôn luôn làm việc. Cái này rất là khó. Trong cái sướng ảnh nghĩ ra cái để chán, buông; trong đắng cay chua chát ảnh vẫn nghĩ được để đi tới, đi lên, đi ra.

Đó là cách 1 phân loại chúng sinh thông qua 6 khuynh hướng tâm lý.

Tùy thuộc mình ở nhóm khuynh hướng nào mà ác, thiện của mình theo đó quyết định. Anh tham nhiều có kiểu ác riêng, anh sân nhiều có kiểu ác riêng, anh si nhiều có kiểu ác riêng, anh niềm tin nhiều, trí tuệ nhiều cũng có kiểu ác riêng, tới lúc hành thiện mỗi anh có kiểu thiện riêng. Có người đi chùa mấy chục năm nghe giáo lý là dội ngược, học không được một câu nào cho ra hồn; Cả đời vô chùa coi chùa là nơi phát huy, nuôi lớn tham sân si, lâu lâu có tí trí tuệ. Từ đó nó mới dẫn đến chuyện may mắn gặp mình sư thiện hữu tìm đường giải thoát thì mỗi người có kiểu tu khác nhau. Tu = Tu Ba La Mật; cũng các công đức đó thôi nhưng lúc người ta nghĩ tới giải thoát thì các công đức này được gọi là Ba La Mật/ Pháp độ. Cũng cái tiền đó mà mình đi đánh bài, ăn chơi, buôn bán thì có lúc mình kêu tiền lãi, tiền vốn.

Khi làm các công đức thì khuynh hướng tâm lý tôi hay xài chữ của Bùi Giáng, nó “điều” mình về góc trời, góc tối, góc khuất riêng. Kiểu tu Ba La Mật của mình. Tới lúc tu Ba La Mật theo hướng riêng của anh nên khi chứng đạo mỗi người có kiểu chứng khác nhau.

Bây giờ mới bắt đầu vô kinh.

Khi nói về khuynh hướng tâm lý chúng sinh chung chung, tổng quát tu và không tu thì có 6. Nhưng nói chuyện tu hành, giây phút tiền đắc đạo thì 6 cơ tính tự nhiên dồn vào 3 nhóm:

LƯU Ý: BẢN NHẬP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẮN PHỔ BIẾN

(c) www.toaikhanh.com

- Nhóm Niềm tin nhiều
- Nhóm Định nhiều
- Nhóm Tuệ nhiều

Cũng khuynh hướng tâm lý chúng sinh nhưng khi phát nguyện thành Phật Tổ Như Lai thì 6 khuynh hướng này xếp lại năm 3 nhóm:

- Nặng về niềm tin,
- Nặng về tinh tấn,
- Nặng về trí tuệ.

Mình trong 6 nhóm kia nhưng khi hành thiện cầu giải thoát thì mình lọt vào Niềm tin mạnh hay Tinh tấn mạnh hay Trí tuệ mạnh; Đến lúc tiền đắc đạo, trừ Chư Phật Chánh Đẳng Giác, tất cả đều là Trí hết, còn Độc Giác và Thinh văn trong giai đoạn tiền đắc đạo đều nằm trong 3 nhóm sau:

- Lấy Niềm tin làm sức mạnh chủ đạo, chủ lực để công phá thành trì phiền não.
- Lấy Định tâm làm năng lượng chủ lực.
- Lấy Trí tuệ làm năng lượng chủ lực.

Chú giải ghi rất rõ. Đắc đạo là gì? Mình thấy ra 4 sự thật, thông qua 3 cánh cửa: Vô thường, Khổ, Vô Ngã:

- Mọi thứ ở đời tiếp nối nhau sanh diệt, không gì miên viễn trường tồn. Cái sau thừa tiếp, phủ định cái trước.
- Vì mọi thứ luôn thay đổi nên mọi thứ bất toàn, bất trắc. Không có gì nó trụ hoài. Ngay trong cái bản chất không thể trụ hoài, chính cái bất trắc này có tên gọi là Khổ. Khổ cảm giác & khổ bản chất= không trụ được lâu. Dukkha có nghĩa là Khó chịu, mà nó còn có nghĩa là Không chịu được lâu; Nó giống như vô thường; Vô thường làm mọi vật không trụ được lâu. Nó có thể biến tướng, biến dị, biến ảo, biến hình ra một thứ khác; chúng ta luôn luôn trong tình trạng trở thành cái gì đó. Vô thường luôn luôn gắn liền với khía cạnh Khổ.
- Cái gì Khổ, Vô Thường thì không có điểm tựa, cốt lõi, nền tảng, cơ sở cho cái gọi là Ngã sở, Tôi - Của Tôi.

Như vậy, thì cái gì Vô Thường, Khổ thì đương nhiên Vô Ngã; Sau thời gian tu hành vun bồi công đức, trong giây phút tiền đắc đạo:

- Có những vị họ thuộc nhóm đức tin nhiều thì trong Tam Tướng Vô thường, Khổ, Vô Ngã họ thấy khía cạnh Vô thường nổi bật. Khi quan sát thân tâm của ta của người 6 căn 6 trần thì họ thấy khía cạnh vô thường nổi bật. Anh chứng đạo được gọi là **Vô Tướng giải thoát**.
- Anh Định mạnh, khi đắc đạo bắt buộc **luôn luôn phải thấy rõ 3 cái nhưng cái nổi bật** là ảnh thấy Khổ, Bất trắc, thấy rõ hơn 2 cái kia. Đạo quả của ảnh được gọi là **Vô Nguyện giải thoát**. Mọi thứ bất trắc nên không có gì đáng để hướng về, để đầu tư hết, cái gì cũng đáng để liả bỏ hết.
- Người thứ ba trí mạnh cho nên khi quan sát Tam tướng thì cái nổi bật là tướng Vô Ngã. Họ thấy không có gì là Tôi, Minh, Của Tôi, Của Ta. Không có mình, tôi ta, thì không có thiên hạ ông A, bà B, ông C, ông F,... Đạo Quả của ảnh được gọi là **Không tánh giải thoát**.
- Lấy Đức tin làm chủ lực = **Tín giải thoát**
- Lấy Định làm nền = **Thân chứng giải thoát**
- Lấy Tuệ làm nền, có đắc thiên hay không đắc thiên nhưng lấy Tuệ làm nền, lúc đó cái Định không quan trọng bằng cái Tuệ = **Tuệ giải thoát**
- **Câu phần giải thoát** = Đắc thiên, ngó ngược vào thiên mình đắc, thấy nó là đồ giả, đồ ảo, đắc đạo ngay trong nền tảng Thiên mình chứng.

Tùy vào khuynh hướng tâm lý của mình mà mỗi người có kiểu ác, kiểu thiện khác nhau. Thứ hai, chính vì cái thiện ác khác nhau cho nên khi lập nguyện cầu giải thoát mỗi người có kiểu tu hành, vun xới, công đức khác nhau.

Anh tiểu đường, cao máu, tim mạch, sỏi thận, trĩ là cách mấy ảnh ăn uống khác; khi tập thể dục cũng khác; ông trĩ lúc nào cũng sợ lòi. Ông tiểu đường chạy bộ khát nước uống tùm lum nhưng ngọt là không chơi; Ông cao máu chạy bộ vô ngó ngó thấy thực đơn mà thấy ông nào mẫn mẫn là hơi ngán, nếu chính

LƯU Ý: BẢN NHẬP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẢN PHỔ BIẾN

(c) www.toaikhanh.com

ảnh nấu là ảnh loại hẳn; anh sỏi thận kỹ cái tích sạn, kỹ mặn; anh tim mạch với cholesterol ngán cái gì dầu mỡ,... thí dụ vậy. Ba anh đều đi kiểm sức khỏe. Ba anh chạy chung, cắm trại chung, ... nhưng mà bệnh nền, sức khỏe nền vốn dĩ khác nhau, để ý mình thấy nếp sinh hoạt mỗi anh mỗi khác vì nền sinh học mỗi anh không giống nhau. Đó là nói về thể lý.

Tâm lý tu hành thì giống nhau, dựa trên những nền tảng riêng. Giống nhau là đều hướng đến giải thoát nhưng điểm riêng khiến giây phút tiền đắc đạo không giống nhau khiến cho môi trường, bối cảnh, điều kiện cũng khác nhau. Có vị kiếp chót khỏe, đẹp, giàu sang, quyền lực nghiêng trời rồi mới đắc; có vị quyền lực, giàu có mà xấu hoắc; còn có vị đẹp trai mà nghèo; có vị trước khi đắc đạo xấu ngu nghèo bệnh nhưng cuối cùng cũng đắc. Vị nào cũng phải có visa mới nhập cảnh được chứ. Nhưng có vị trong túi tiền đủ xài thôi, uống nước lự chai rẻ mới mua; Xuống sân bay ông nội kia đặt limousine, bao trọn gói đưa tới khách sạn luôn, anh kiểm xe bus; anh biết ngoại ngữ, ... khổ đủ thứ. Ngay trên máy bay nhiều khi người ta có tiền order tùm lum trên đó mà mình đầu dảm, nhưng cuối cùng cũng tới. Dầu đi first class, business, premium, economy đi ghé nào miễn là xuống sân bay, có visa nhập cảnh, thông quan ok, ổn định là tới nhưng tới nơi thì cũng về nhà hết; Máy người về chung nhà mà. Điểm chung là về gặp má, gặp ba, gặp ông nội giống nhau nhưng hành trình trước khi về tới nhà thì cha ngủ 5 sao, limousine đưa về gặp má; còn ông đi xe bus 18 bận mới về tới nhà.

Sao mình phải học về Thánh? Không phải học về thánh làm cái gì mà mình học để coi:

- Mình đang ở lộ trình nào
- Mai một mình xuống máy bay kiểu gì. Chứ chuyện các vị thánh trên trời, xa lắm.

Nếu mình ý thức được thân này là khổ, gánh nặng, hiện hữu này là vô nghĩa, vô ích, vô vị phải nghĩ chuyện buông, chấm dứt nó. Buông kiểu gì?

- Coi kiểu sống mình mỗi ngày. Đó chính là tiền đề cho lộ trình mình đắc đạo sau này.
- Mình coi mình thuộc nhóm nào thì đầu tư cho nhóm đó.

Mình chưa mua nhà mua đất nhưng phải có khái niệm: Ở biển được gì, mát gì; Ở ruộng, ở rừng, ở suối, ở hồ... được gì, mình phải có kiến thức đặng mai này xoay sở được. Do mình lự thôi.

Bài giảng hôm nay quan trọng: Học về các bậc thánh để biết lộ trình mình sẽ đi là gì. Thứ hai, chứng thánh là gì?

Chứng thánh = Thấy 4 sự thật thông qua 3 cửa (giải thoát môn):

- Đức tin nhiều thấy Vô thường nổi bật
- Định nhiều thấy Khổ nổi bật
- Tuệ nhiều thấy Vô ngã nổi bật.

Chính vì mọi thứ Vô thường, Khổ, Vô ngã nên: Mọi thứ là Khổ. Mọi hiện hữu là khổ. Vị ấy lập tức thấy cái thứ hai: Nếu mọi thứ là Khổ, không sót cái gì thì thân phàm tâm phàm cũng là khổ, thân thánh tâm thánh cũng là khổ; Mọi hiện hữu là khổ từ con giun, con dế, địa ngục 18 tầng, các cõi tiên, cõi trời cũng khổ theo kiểu khác; Tại ngu quá không thấy thôi; chứ còn vị ngọt nào trên đời cũng là hoa, có điều hoa trồng bên toa lét, hay bên phòng bệnh, phòng giam tử tù; Người không biết thấy hoa là khoái; bậc đại trí thấy vị ngọt này, hạnh phúc này cũng luẩn quẩn bên trong vòng sanh – già – bệnh – chết; sướng cỡ nào cũng vậy; khổ thì khỏi nói rồi; Ngọt, bùi, thơm, ngon cỡ nào cũng chung quanh toa lét, chemo – xạ trị kỳ cuối, nằm khu vực xà lim tử tù. Máy chỗ này hoa ai thấy đẹp chứ đương sự trong đó đẹp sao nổi. Trăng bệnh viện, trăng nghĩa trang cũng là trăng, trăng honeymoon mấy resort cũng là trăng. Nhưng trăng phòng giam ngó ra đau lắm, trong song sắt ngó ra gió hiu hiu mà chờ ngày trả án, dựa cột, tiêm thuốc, ngồi ghế điện còn bụng dạ đầu ngấm trăng.

Họ biết hoa đó, trăng đó, gió sớm mây chiều là dành cho ai kia, chứ thứ ung thư kỳ cuối, sắp đi trả án có gì mà vui. Bậc thánh cũng vậy. Khi thấy mọi hiện hữu là Khổ, Vô Ngã, Vô thường, Chớp tắt, họ thấy một loạt 4 sự thật:

- Mọi thứ là Khổ.
- Thích cái gì cũng là thích trong Khổ.
- Muốn hết khổ thì đừng thích trong Khổ nữa.
- Sống bằng 3 nhận thức đó là con đường thoát Khổ.

Nói cho cùng, Bát Chánh Đạo chính là hành trình sống bằng 3 nhận thức đó.

LƯU Ý: BẢN NHẬP CHƯA HIỆU ĐÍNH – XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN

(c) www.toaikhanh.com

Nói theo A Tỳ Đàm, Bát Chánh Đạo chính là mấy tâm sở 13, 25 chứ đâu ra. Mình đã có từ vô lượng kiếp nhưng nó có trong hình thức Hữu lậu. Nhưng trường hợp nào nó là Thập thiện, trường hợp nào là Thập Độ Ba La Mật, trường hợp nào là 37 Bồ Đề Phần, trường hợp nào là Bát Chánh Đạo, Thất giác chi... mấy ông không chứ có gì đâu mà lạ. Xui là mình không học giáo lý.

Mình không học hóa chất thấy 1000 loại trái cây chia lung tung, thật ra gom lại có Vitamin C, D, B1,... nội dung có bao nhiêu đó, nhưng lý tưởng, Cetana, chủ ý nhắm tới cái gì.

Tôi không nhắc Bát Chánh Đạo, tôi nói vắn tắt cho dễ nhớ:

- Thấy được Mọi hiện hữu là Khổ,
- Thích cái gì cũng là Thích trong khổ. Thích = Đầu tư = Tập Đê;
- Muốn hết khổ đừng đầu tư trong đó nữa,
- Vắng mặt của Thích là Diệt đế. Người có 3 nhận thức này đương nhiên là Bát Chánh Đạo. Bát Chánh Đạo là 8 khía cạnh tu hành của người có 3 nhận thức trên.

Thí dụ:

(1) Chánh Kiến- Thấy lý Nhân Quả một cách rất ráo:

- Nhân Quả báo ứng: trồng dưa được dưa, trồng đậu được đậu, làm thiện được quả lành, làm ác bị quả xấu, khổ, ưu.
- Nhân Quả kỹ thuật: Mọi thứ do duyên, do điều kiện mà có, có rồi phải mất, có sinh là có tử, hề có thích là ghét cái ngược lại, buồn - vui là một cặp, lúc nào cuộc sống cũng là hai mặt đối đãi. Vị đó thấy sướng, khổ, buồn vui, thích ghét, thiện ác là đương nhiên của vũ trụ. Đó là thấy Nhân Quả, đó là trí tuệ.

(2) Chánh Tư Duy = gồm 3: Ly dục, Vô Sân, Bất hại:

- Ly Dục – buông, không muốn thường thức, đầu tư, sở hữu, không muốn hưởng thụ, tồn tại.
- Vô sân tư duy: Khi không có thích thì thấy trên đời không có gì bất mãn/ trốn chạy. Nó đáng thì đáng kệt nó. Nhìn nó chớp tắt. Do duyên mà có thì nhìn nó lát nó tự mất thôi. Không nhất thiết phải bất mãn.
- Bất hại tư duy: Không có lòng nhiều hại, tấn công, phá vỡ, đập đổ cái gì hết.

(3) Chánh niệm = sự tỉnh thức rất ráo & triệt để, biết rõ cái gì đang diễn ra. Đi không nghĩ gì ngoài đi, uống nước chỉ biết uống nước.

(4) Chánh định = Tập trung tinh thần.

Định là dòm chăm chăm một chỗ thôi, ngoài ra không biết gì hết; Cứ dòm ngách cửa ngoài chốt khóa, ngách cửa không thấy gì hết;

Niệm linh hoạt hơn, ảnh biết rõ có người bước ra, có người bước vào.

Hai cái này nhiều người hiểu lầm.

(5) Chánh tinh tấn: Mọi nỗ lực của mình đều phải nhắm đến hai ý nghĩa:

- Bài ác: Nỗ lực ngừa ác chưa có và ác đã có đang có.
- Tích thiện: Nỗ lực tu tập thiện chưa có, giữ thiện đã có

(6) Chánh Ngữ = **Trạng thái tâm lý** giúp người ta không nói bậy, chỉ nói cái gì có lợi ích liên hệ mục đích cứu cánh giải thoát, nội dung trao đổi, đàm luận, nói chuyện nhắm đến mục đích giải thoát;

Nhiều người hiểu lầm: Chánh ngữ là không nói lời bậy bạ- sai; nói lời đúng đắn – cũng sai; Nói vậy đũa đang ngủ, đang hôn mê là chánh ngữ à?

(7) Chánh Nghiệp = Trạng thái tâm lý nào không hại người.

Chú giải nói - Chúng sanh trong đời có 3 thứ nhu cầu:

- Nhu cầu nói năng/ giao tiếp
- Nhu cầu hành động
- Nhu cầu kiếm sống

Người cầu giải thoát thì:

- Chỉ giao tiếp cái gì có lợi cho con đường giải thoát = Chánh ngữ;
- Nhu cầu kiếm sống: **Trạng thái tâm lý** ngừa mình không bất chấp trong mục đích kiếm sống = Chánh mạng (8)

LƯU Ý: BẢN NHÁP CHƯA HIỆU ĐỊNH – XIN TRÁNH IN ẮN PHỔ BIẾN
(c) www.toaikhanh.com

- Nhu cầu hành động : Từ con giun, dế,... đều có hoạt động (bò, lê, lét, bò, bay, máy, cựa, sinh hoạt,..) **Trạng thái tâm lý** điều hướng nhu cầu hoạt động theo lý tưởng giải thoát = Chánh Nghiệp

Người có Bát chánh cũng là mấy tâm sở đó nhưng nền tảng nhận thức luôn luôn nhớ:

- Mọi thứ là khổ
- Thích gì cũng thích trong khổ
- Không muốn khổ đừng thích trong khổ nữa
- Với 3 nhận thức đó tự nhiên đời sống chúng ta đủ Bát Chánh

Nói Chánh kiến sao không thấy tôi nói đến Bốn Đệ? Nhân Quả rớt ráo chính là Bốn Đệ. Vì Nhân quả có 2:

- Nhân **tạo ra** Quả = Quan hệ Tập Đé - Khổ Đé.
- Quan hệ giữa Diệt Đé & Đạo đế là **Dẫn đến**: Đạo đế dẫn đến Diệt Đé chứ không tạo ra Diệt đế.

Nhiều người hiểu lầm nghe Nhân Quả là cái này tạo ra cái kia, không phải. Đạo Đế dẫn đến Diệt đế. Chúng tôi thiết tha mong gặp lại bà con ở những lớp intensive, lớp chuyên sâu, thời gian nhiều. Để học thì bà con qua Thụy Sĩ dùm. Kalama sắp tới có khóa 50 người trong 2 tháng. Thụy Sĩ thì chúng tôi tính thông báo, nhưng chưa kịp thông báo thì full rồi. Việt Nam chuyến này không qua Thụy Sĩ; Âu, Mỹ, Úc qua đây rồi. Chỗ kỳ này như Bắc Cru Lưu Câu. Không phải kỳ rồi không thương bà con trong nước, nhưng nó xui, kỳ rồi mình đông quá, mình 80 phải rải tầm lum. Kỳ này Âu-Mỹ- Úc, Việt Nam chắc loe ngoe 2, 3 người; vừa xong khóa tháng 6 là nguyên danh sáng tháng 8 full.

Kỳ rồi NASA báo tin vui là Việt Nam là con chim đầu đàn trong lĩnh vực vũ trụ, các vị biết không? Người ta đang tìm hiểu sao Kim, sao Mộc thì Việt Nam đã làm chủ 3 sao: La Hầu, Kế Đô, Thái Bạch, chỉ cần để cái số lên trán là Việt Nam, Trung Quốc share nhau thành tựu công nghệ đó. Sắp tới ra giêng, cúng dữ vô, là chinh phục La Hầu, Kế Đô, Thái Bạch.

Sơ sơ vậy thôi. Ai học rồi thì nghe nhiều cũng được. Ai không học thì nói thêm cũng không tới đâu./.